

Pár moderních paradoxů

Úvahy | 26.6.2011 @ 22.25

„Důrazně jsme vám zakázali učit o tom člověku, a vy jste tím svým učením naplnili celý Jeruzalém; a na nás byste chtěli svalit odpovědnost za jeho krev!“

Petr a apoštolové odpověděli: „Boha je třeba poslouchat, ne lidi.

Bůh našich otců vzkřísil Ježíše, kterého vy jste pověsili na kříž a zabili;

toho Bůh vyvýšil jako vůdce a spasitele a dal mu místo po své pravici, aby přinesl Izraeli pokání a odpuštění hříchů.

My jsme svědkové toho všeho a s námi Duch svatý, kterého Bůh dal těm, kdo ho poslouchají.“

Když to velekněží slyšeli, rozlítli se a chtěli apoštoly zabít.

(Sk 5,28–33; CEP)

V Kolíně se nesmí číst Bible. Ve Francii platí zákaz burek, ve Švýcarsku není povoleno stavět minarety. Mezi obecnými a náboženskými měřítky je nesmiřitelné napětí.

Vím, že každý z uvedených případů usměrnění té které skupiny má zvláštní souvislost. K nedávnému zákazu čtení Bible v Kolíně například došlo, když se práva na organizaci veřejné akce na náměstí v určitém termínu domáhaly tři organizace: Spolek veteránů, Dělnická strana a Apoštolská církev. Město udělilo povolení veteránům. Ve Švýcarsku zase stavbu minaretů znemožnilo veřejné referendum, s jehož výsledkem vláda, církev ani inteligence nesouhlasily nikterak radostně. Zákaz burek je pochopitelný z hlediska zachování veřejné bezpečnosti (v době obav z Al-Kajdy, která mohla zneužít mladistvé lůzy, bez francouzského vlasteneckého povědomí si nikdo žádných maskovaných parádnic na ulicích neřádá). Avšak navzdory těmto nejednoznačným širokým a širším souvislostem předpokládám nejširší souvislost čehosi jako „ducha světa“, který souvisle procítá do stále svěbytnějšího a systematičtějšího jednání se skupinami lidí, jejichž způsob myšlení se vymyká obvyklým a ovladatelným vzorcům.

Tento duch si pozvolna uvědomuje, že podstavou moderního státu je etika, kdežto náboženství je ze své podstaty neetické. Dnes je to totiž tak: Pokud je vůbec něco, co může v divokých vodách postmoderna validovat představu funkčního státu, pak je to etika jako obecné povědomí o tom, že smlouva se má dodržet, zločinec potrestat a státní hranice zachovávat tak, jak jsou zakreslené dle platných dohod. Etika je základ státu; základem náboženství je však víra. A víra etiku překonává.

Je to díky starému paradoxu, že člověk je ve vztahu k Bohu ochoten překročit sebezřetelnější etické (nyní: zákonné) meze, zatímco moderní člověk je ve své bezbřehé toleranci dokonale konformní, neboť etiku nemá jak překonat (leđa zločinně).

Jako byl Abraham ve své víře s to obětovat svého syna na Boží pokyn, tak jsou křižák i terorista motivováni ke krajně nepřijatelnému jednání. Jestliže si přeci Ježíš, nebo Alláh něco přejí, může člověk odmluvit? Ano, v těchto případech je více demagogie, než zbožnosti a křižácké války ani moderní extremismus se do objektivního dialogu vskutku nehodí. Avšak princip je stejný. A narůstající byrokracie tuší ve víře hrozbu, neboť víra ji svým výhledem „za“ přesahuje.

Nebudu hájit burky a minarety (nejsem advokát Islámu), ani si nemyslím, že zajištění bezpečnosti a jisté poddanosti občanů je úplně od věci. Avšak jestliže něco může doopravdy vadit té neuchopitelné příšeře z papírů a předpokladů, pak je to víra, touha po věčnosti a odhodlanost naplnit vůli živého Boha navzdory všedním okolnostem.

Stát se nikdy nezbaví pocitu, že musí občany chránit před jejich hloupostí (v krajnosti podobně jako v Asimově předtuše Já, robot). Proto v Americe vyhrávají soudy výtečníci, co strkají zvířata do mikrovlnky. To je druhý paradox, že stát se chová protievolučně (v jejím užším významu, že „přežijí jen mazaní a silní“), neboť představa evoluce je mimo akademický rámec nesmírně děsivá. Rovnost lidí vychází z představy o blízkých společných předcích od kterých se lišíme jako etnika zanedbatelně, jako jedinci náhodně. Tato pravda je státu daleko důležitější, než církvi, neboť s tou by neotřásl ani zjištění, že někteří si zas tak rovní nejsou. Nedal nám přeci nadřazený Bůh příklad, když se k nám v Ježíši Kristu sklonil? (Fp 2,5–11)

Ještě jeden paradox tohoto myšlenkového vzorce je třeba zmínit: Etika a všechny její otázky mají úzce sledovat morálku čili svědomí lidstva. Jenže svědomí je z hlediska náboženství právě tam, kde se setkává Bůh se člověkem. Jak by potom morální obecno, které povstalo střetem Boží svatosti s lidskou přirozeností (křesťansky: hříšností), mohlo mít co do činění s etickým obecnem, které stojí de facto v opozici vůči víře? Úsměvné... Vždyť původ musí být stejný! A že mi to je povědomá

situace! (Mk 7,5–8) Toto je paradox postmoderní, kdy obecná etika nemá s obecnou morálkou nic společného a právě proto ústí v nemravnost.

Posledním a poněkud smutným paradoxem je obraz církve, co chce mít ve světě vliv. To je ovšem proti její přirozenosti. Neboť církev se stává Církví v právě v okamžiku, kdy vůbec žádný vliv nemá a jen tehdy je vzácná, pokud žádnou církví není. Neboť *funguje-li místní církev správně, pak žádná místní církev neexistuje*. Skutečná církev je úplně bezbranná. Nemá žádného práva ve světě, který nenávidí Boha. A když nemá žádného papírového zastání, stává se mocnou a svět se jí začíná bát, neboť jí zbude pouze víra, nejstrašnější zbraň.

A přeci to nakonec bude ten poctivec právní stát, co poručí dětem modlitbu dle katova přání. Obávaná totalita totiž v zásadě není nic jiného, než úplné provalení a vykonání vůle státu na úkor každé vůle odlišné a protivné. Totalita není instalace ismu z pytle encyklopedických nálepek. Je to stav, k němuž je každé zřízení vzdálené jen na délku mezi přesvědčeným chtěním a horlivým činěním.

A tak třeba jednou... Až bude bratr ekumenista kázat věrnost státu a nálepkovat nepřizpůsobivé, až budou mírotvorci drsným brouskem tupit všecky hrany, až budou média plísnit pamětné pány a vláda až uhájí koryta pouze poddajností zlu, až se budou denominace vykazovat úřadům, takže z příjemné atmosféry nedělních bohoslužeb zmizí mnohým nepříjemná vůně mocného evangelia o Ježíši Kristu, zabroukám si píseň pana Karla Kryla, píseň s názvem „Veličenstvo Kat“.

<https://selah.cz/uvahy/par-modernich-paradoxu/>